

BÖCKERNAS PÅTRÄNGANDE MARKNAD OCH LÄSINTRESSETS ONATURLIGA LÄTTHET

Bokmässan i Göteborg är en viktig händelsen. Mötet med det skrivande ordet är i centrum, liksom författaren själv.

Jag går mellan de olika båsen av röster. Det är ett kaos av brinnande iver och förvirrad stämning som sprider sig. De i tystnad skrivande har nu blivit megafoner i den stora mässparken, under taket av glimmande metall och svaga ventilationstrummor.

Ty här inne är och blir det varmt. Ännu är det tidig dag och framför mig stor Jan Guillou och försöker tala och framtida miljö och våra naturkällor. Han säger sig inte veta något om det, bryr heller inte sin hjärna med sådant; han är inne i sitt eget skapande, sin egen hjärna: hjältegestalter i forntid och nutid.

Inte undra på att det handlar om kändisvärlden och varje inpräglad namn skall med medvetenhet kunna yttra sig om det mesta. Men så icke fallet.

Det börjar med ursäkter - och jag drar vidare för att hamna mitt i famnen på en man som fått Alis-priset (Administration av litterära rättigheter i Sverige). Ett pris för att inget förlag skall kunna komma med tjuvnyp och obehagliga stölder från den egna skiv- eller översättarmenyn.

Nej, riktiga avtal och nedskrivna regler. Annars blir det eftertaxeringar och obehagliga fakturor utskrivna med rätten till det egna ordet.

Så vinklar jag in mot barnlitteraturen och snubblar över de små förlagen med sina otympliga krypin.

Här på mässan kostar det multum med pengar att stå. Flera skrivande människor trängs samman, som om det nödvändiga vore att skydda varandra för "de stora drakarna", som sprider ut både bekväma sittstolar och mikrofoner med förstärka högtalare.

Det underliggande kapitalet visar sin styrka. Och när Jonas Gardell kommer hoppande som en glad, sjungande groda, blir det trångt vid Författarförbundets monter.

Betalkorten kommer fram, högar av böcker mals ner med den personliga koden och boken om den förbjudna kärleken går som smör under hans snabbt vibrerande läppar.

Jonas talar om sig själv, om "handskarna och döden" och kärleken och livet. Det är säljande markörer i en flod av läshungriga lärare, bibliotekarier och en och annan handverkare som smugit in under arbetstid.

Laholms stolthet, Björn Hellberg, har bunkrat upp med högar av deckare. Han talar febrilt med sina köpare och tycks trivas med den signerande pennan mellan högerfingrar.

Hallands kvinnokraft lyser starkt med sin närvaro och visst handlar det om frigörelse, yttrandefrihet och starka ekonomiska krafter i gungning eller i vila.

Ty bokmarknaden liver farligt. Kanske har den nu i skälvande yttersta tider kommit till den punkt då varje litteraturutredning kommer fram till att ungdomen ägnar sig åt andra saker än böcker.

Med datorers hjälp behöver man varken medveten lästräning eller läs-upplevelser. De snabba intrycken kommer från spelen som hastigt flammar till för att gå vidare in i andra tunnar och vrår, andra världar och rymdkonstellationer.

Vad har en sluten bok här att göra? Allt finns där redan - lagrat som snabba klipp och sammanfattningar på en sajt i den interaktiva cybervärlden. Den medvetna 15-åringen kommer i framtiden inte att läsa några underhållande eller fångslande romaner.

Han eller hon kommer knappast att hörsamma nyttan av empati eller ingående känsla för de utsatta. De kommer snarare att formas av de världar som lever sitt ytliga liv mellan ettor och nollor, mellan den upplysta elektroniska skärmen och de hastigt förbipasserande orden, som i all sin omedelbara snabbhet redan har passerat.

Vi, medvetna eller omedvetna bokmålare, lägger ut biblioteken som lagfästa hållplatser under den nödvändig livsresan.

Ja, läsandet måste börja, men hur? Jo, alla föräldrar måste ta sig tid att finnas vid sängkanten, vid det växande barnets sida för att muntligen läsa de nödvändiga orden. Döden vore att låta dem somna och sova framför tv-n eller framför dataskärmen.

Jag frågar mig om kommande generationer kommer att ha tid med detta?

Kanske mer tid än att springa omkring på en Bokmessa, som mer och mer har blivit kändisskapets framtoning och de lyckade pristagarnas forum.

Frågan är hur de kringvandrande "magneterna", magnaterna, kommer att fungera?

Finns det är självklar dragningskraft? Eller är allt en fiktion, en kommersiellt vrål, vars giltighet och sanning årligen måste få komma till uttryck, för att kunna leva vidare.

Eller är det någonstans där under ytan, i det unga livets omedvetna födelse, som orden låter sig födas, som självklara byggstenar i ett öppet samhälle!

Hans-Evert Renérius